

Het speeldoosje van Idzerda

Het speeldoosje zoals op de website van Beeld en Geluid staat.

Internet:

Het radioprogramma '**Instituut Idzerda**' van de Vpro heeft het speeldoosje teruggevonden dat in 1919 gebruikt werd bij de allereerste Nederlandse radiouitzending. De drie melodieën "Die Dollarprinzessin", "Schatz ich möchte gerne ein Automobil" en "Die geschiedene Frau" werden op 24 februari 1919 tijdens de Jaarbeurs in Utrecht uitgezonden door een Haagse radiopionier.

Deze eerste radio-proefuitzending geldt als het begin van de moderne omroep in Nederland.

Vanaf november 1919 (na ruim 85 jaar) verzorgde de Haagse radiopionier 'Hanso Schotanus à Steringa Idzerda' vanuit zijn woonhuis in Den Haag vijf jaar lang als eerste in Europa (sommige omroephistorici beweren zelfs als eerste ter wereld) regelmatig radiouitzendingen.

Het speeldoosje fungeerde daarbij telkens als 'herkenningstune'. Pas vanaf 1925 begon de Hilversumsche Draadloze Omroep met regelmatige radiouitzendingen, en werd Hilversum de bakermat van het Nederlandse omroepbestel.

Het speeldoosje is door kleinzoon Tobias Idzerda teruggevonden in de nalatenschap van zijn onlangs overleden vader. In het Vpro programma 'Instituut Idzerda', vernoemd naar de Nederlandse radiopionier, wordt het speeldoosje zondag door zijn kleinzoon ten gehore gebracht. Ook het bord dat Idzerda destijds naast een rode lamp boven zijn eerste provisorische studio had hangen, met de welluidende tekst “Brandt dit licht dan koppen dicht”, is in de nalatenschap aangetroffen.

In 1939 was de melodie van het speeldoosje voor de laatste keer in Nederland live via de ether te horen. Ter gelegenheid van het 20-jarig jubileum van zijn eerste uitzending werd

Idzerda toen bij de Vpro geïnterviewd door Gustav Czopp. Deze uitzending is bewaard gebleven, en te beluisteren op de website van Instituut Idzerda.

Hanso Schotanus à Steringa Idzerda overleed in november 1944. Zijn radiofonische nalatenschap kwam na zijn dood terecht bij het PTT-museum in Den Haag, maar het beroemde speeldoosje zat daar niet bij. Vermoed werd dat het verloren was gegaan.